

De terugkeer van de Godin

Lezing uitgesproken tijdens de boekpresentatie van de 'Glimlach van de Sirene' van Dr Selma Sevenhuijsen op 8 juni 2008 door Dr Annine van der Meer

De glimlach van de Sirene. Eindelijk is daar niet meer de valse glimlach van de verleidster, heks en tovenaars. Nee: de glimlach van de sirene wordt in het nieuwe boek van Selma Sevenhuijsen weer wat het heel vroeger was: de glimlach van de wetende. De glimlach van de godin of de moeder die weet dat er een verbinding is tussen hemel en aarde, tussen leven en dood. De Moeder die je -zo weet Selma uit eigen ervaring- in het labirint van het leven langs hobbels en valkuilen terugvoert naar je eigen sacrale kern (7).

Selma's leven staat in het teken van op weg gaan en reizen. Haar reizen ontwikkelen zich tot speurtochten naar de vrouw met de twee staarten en de twee vleugels, die zo blijkt uit hoofdst 1 universeel voorkomt tot in Afrika, Brazilië en het Caribisch gebied toe (27). Zij is de aardegodin uit het Oude Europa die met drie werelden verbonden is: met haar vleugels met de bovenwereld; met haar lijf met de middenwereld; met haar vissenstaarten of slangen met de onderwereld.

Met dit boek van Selma is de aardgodin of moedergodin weer een beetje meer op aarde teruggekomen. Is zij verder ontaard en ontsluierd. Zij krijgt concreet handen en voeten, zelfs staarten en vleugels. De titel van deze toespraak 'de terugkeer van de godin' sluit dus naadloos aan bij het uitkomen van dit boek.

Ik heb het boek gelezen met een stijgend enthousiasme dat zich naar mate ik vorderde omzette in diepe dankbaarheid en grote vreugde. Selma, she did it; Selma en Adrie, they did it. Ik ben bij mijzelf nagegaan waarom ik zo intens blij van dit boek werd. In deze toespraak zet ik die redenen op een rijtje. Ik geef u eerst mijn persoonlijke eerste indruk en visie. Daarna geef ik meer algemene redenen waarom wij collectief blij kunnen zijn met dit boek. Eerst mijn persoonlijke visie:

Selma is mijns inziens in staat geweest om -in haar eigen woorden- de stille taal van het sacrale landschap in Toscane te lezen (89). Adrie is in staat geweest om de vele foto's en ander beeldmateriaal harmonieus en aansprekend vorm te geven. Het is net alsof je zelf door de holle wegen loopt en in het warme water dat uit de vulkanische bodem stroomt, baadt. Het lezen van het boek is schatgraven in de schatkamer van Moeder Aarde.

Selma lijkt erin geslaagd de lezer speels en ongemerkt in het de ingewikkelde materie van de ontleding van het landschap mee te voeren. Spelenderwijs komt een stroom van informatie op gang, die je als lezer prikkelt om verder te lezen en samen met Selma het landschap te verkennen. Selma gidst in verwondering. Nergens schijnt zij te lijden onder de enorme inspanning oude en vergeten lagen in het landschap bloot te leggen. Zij blijft maar in die verwondering en verbazing staan. Niet in de laatste plaats om haar eigen Italiaanse gids Giovanni Feo die haar op zijn beurt inwijdde in het landschap. Haar verwondering en ontspannen schrijfstijl stralen van het boek af. Selma leert je te kijken. Daarmee ga je het landschap als sacraal ervaren en het met andere ogen bezien, waar je ook maar vertoeft.

Los van de aardse schoonheid en de ontspanning, rust en diepte die het boek uitstralen, heeft het meer verdiensten. Welke?

Als eerste is daar de wetenschappelijke en die is volkomen nieuw. Momenteel ontwikkelt men nieuwe tak van wetenschap: de sacrale geografie of ook wel de sacrale landschapskunde. Het is een geïntegreerde techniek om het landschap vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines te lezen. Grondlegger is de Zwitserse filoloog Dr. Kurt Derungs. Hij ontwikkelt

een nieuwe methode om het landschap terug te lezen naar oeroude verborgen lagen uit de tijd van de godinculturen. Hij gaat ervan uit dat een van de oudste culturele lagen in oost- midden- en zuid- Europa die van het oude Europa is. Symbooltaal uit het Midden-Oosten en middellandse zeegebied werd hier vele duizenden jaren generatie op generatie overgedragen. Deze vormt het hechte fundament van onze huidige Europese beschaving. Derungs reisde naar Vietnam en Maleisië en paste het lezen van het landschap hier en later met veel succes in Zwitserland en Engeland toe. Hij gooide op het eerste wereldcongres van het matriarchaatonderzoek in Luxemburg in 2003 en op het tweede wereldcongres van het matriarchaatonderzoek in Austen Texas hoge ogen met deze sacrale geografie of landschapskunde.

Wat is Selma's techniek om de sacrale landschapskunde te bedrijven in Toscane? In de sacrale landschapskunde werken sacrale archeologie, sacrale astronomie-astrologie, sacrale geografie met topografie samen met de tweede cluster van wetenschappen: de etnologie en volkenkunde. Deze takken van wetenschap onderzoeken de niet-zichtbare overblijfselen zoals het volksritueel en volksgebruik, het volksverhaal van die bepaalde streek. Een dan is er nog een derde cluster dat samenhangt met sjamanisme, totemisme en voorouderverering. Het eerste cluster disciplines onderzoekt het wereldbeeld van godinculturen; de tweede het mensbeeld; de derde het godsbeeld.

Selma's techniek is dus aan de hand van de niet-zichtbare en zichtbare elementen in het sacrale landschap het wereldbeeld, mensbeeld en godsbeeld van mensen uit godinculturen te reconstrueren. Want de elementen in het landschap bevatten informatie hierover. Er zijn de graven en grafheuvels met de grafgiften, de offerplaatsen, de ligging ten opzichte van hemellichamen als de maan, de zon, de planeten en de tekens van de dierenriem en het jaarritme. Er zijn de namen van bergen, bronnen, rivieren, dorpen en steden. Er zijn de rituelen die erop bepaalde plaatsen nog worden uitgevoerd, de volksreligie en de volksverhalen die van generatie op generatie voortleven.

De eerste grote wetenschappelijke verdienste van de Glimlach van de Sirene is dat de auteur in staat is geweest deze interdisciplinaire methode succesvol toe te passen op het landschap in Toscane. Regelmatig bezigt zij de term sacrale geografie (52) en is daarmee uiterst actueel. In feite legt zij de basis voor de sacrale landschapskunde in Toscane en is daarmee in Nederland een pionier van deze nieuwe wetenschap. Dit boek getuigt van een pioniersarbeid, waarbij een nieuwe wetenschappelijke methode wordt gepaard aan grote deskundigheid en liefde voor het landschap en de Moeder daarvan.

Nadat zij de basis heeft gelegd in het oude Europa pelt Selma de daaropvolgende lagen van het landschap af. Zij volgt de oude symbooltaal door de lagen heen en weet deze in een nieuw en verfrissend perspectief te plaatsen. Haar geïntegreerde manier om naar landschap te kijken door de eeuwen heen onttaardt nergens in vijandigheid of boosheid om wat verloren is gegaan. Vol vertrouwen vervolgt zij haar reis door de eeuwen heen door het heden naar onze toekomst...

Laten wij die culturele lagen kort volgen.

Zij ontwaart een alleroudste laag uit paleolithische en neolithische tijden. Zij ontdekt in het landschap een steencirkel uit 2300 v. Chr. (90). Staand in deze cirkel gaat op 21 juni de zon precies onder in het midden van de berg aan de overzijde. Deze is gebouwd in de vorm van een maansikkel. Die berg beschouwde men vroeger als het lichaam van de godin. De steencirkel is dus in wezen een kosmische kalender. Selma gebruikt dus de sacrale astronomie om het landschap te lezen (63). Daarnaast stelt zij dat de streek opgebouwd is rond 12 regio's in overeenstemming met de 12 constellaties van de zodiak, een projectie van de hemel op de aarde. Het meer van Bolsena is het heilig centrum met daarin het Isola Bisentina als omphalos

of centrum. Van hieruit waaieren holle wegen als spaken in een wiel uiteen. Het landschap is dus een grote tempel: een landschapstempel. Speciaal daarin zijn deze holle wegen die waarschijnlijk een rituele functie hebben gehad in het geleiden van aarde- energieën en het sacraliseren van de aarde wanneer het water naar beneden stroomt. Tevens vormen zij de doorgang naar de begraafplaatsen van de voorouders (71).

Talrijke oude symbolen zijn door de eeuwen heen in het landschap achtergebleven die iedere cultuurperiode weer een nieuwe betekenis krijgen: water, slang, tweestaartige meermin of sirene en het labyrint als plaats van zeven concentrisch gebouwde ondergrondse paden: de plaats voor de rituele afdaling in de onderwereld en het lichaam van de Aarde-moeder (35). Maar tegelijk gaat het ook weer naar boven. Op de begane grond slingeren zich zeven ommegangen rond een berg die de tuin, het paradijs en het gouden tijdperk van harmonie en vrede voorstelt (80).

Daarna pelt Selma een tweede laag af: die der Pelasgen van rond de 4000 v. Chr. uit het Aegeïsch-Anatolisch gebied. De cultuur maakt deel uit van het Oude Europa. Tot dit volk behoort de stam der Rinaldone dat zich o.a. vestigt in Toscane (41). Selma schuwt niet voor deze mengculturen termen als matriarchaal, matrilineair en matrifocaal te gebruiken (41). Hiermee sluit ze aan bij het moderne matriarchaatonderzoek. In de Pelasgische cultuur neemt de aardegodin een centrale plaats in (42).

Daarna stoot ze op weer een latere cultuur: de Etruskische beschaving. Deze ontstaat rond 1000 v. Chr. (55). Na het ineenstorten van de Minoïsche beschaving en de val van Troje, vlucht de elite uit Anatolië weg en vestigt zich o.a. in Toscane. Hier vermengt men zich met de Oudeuropese bevolking. De Etruskische beschaving is nauw verweven met de vruchtbaarheid van de aarde en het beleven van de cyclus van geboorte-leven-dood-wedergeboorte. Mijnbouw, metallurgie, landbouw en handel worden ontwikkeld. Het gebied wordt een bakermat van vele latere beschavingen.

Verder gaat het naar de vaderlandse culturen van Grieken en Romeinen. Oeroude goden en godinnen krijgen in de Etruskische periode nieuwe namen en gedaanten en raken vermengd met Griekse en Romeinse tegenhangers. Insiders weten hoe moeilijk het is iets behoorlijks te zeggen over de Etruskische cultuur (72). Selma zet je meteen op het rechte been door ervoor te waarschuwen dat men niet de oude fout moet maken de oudere Etruskische cultuur te zeer door de bril van de Grieken en Romeinen te zien.

Nu gaat Selma in op de overgang van moeder- naar vaderland (33,55). Zij meldt dat het lichaam van meermin, die zoals gezegd staat voor de oude aardegodin, vanaf haar middel in tweeën gesplitst wordt (116). Haar bovenste helft wordt in het vaderland getransformeerd tot heilige madonna; haar onderstel deel wordt gelijk gesteld aan de onheilige slang of draak die vernietigd moet worden.

Volgt daarna weer een andere cultuur. Vaderlandse tradities worden na Grieken en Romeinen voortgezet door de Longobarden uit het Donaubecken. Dit is in het Oude Europa een belangrijk cultuurgebied. Het diende als doorgangsgebied voor stammen op weg van oost naar west (103). De Germaanse Longobarden vestigen zich in Noord-Italië vanaf de 6e eeuw. Onder hun bewind van ontwikkelt zich een plattelandsreligie die een vermenging vormt van elementen van voorgaande culturen en vroegchristelijke elementen. De kerk krijgt er maar moeizaam greep op.

Zuid-Toscane ligt relatief geïsoleerd. Daarom ontwikkelt het gebied zich in de hoge middeleeuwen tot een toevluchtsoord en een vrijhaven voor joden, Katharen en tempeliers (103).

Als toetje heeft Selma in een van de slothoofdstukken een laatste mooie verrassing in petto: zij volgt de metamorfose van de aardegodin in diverse christelijke heiligen. Eindelijk nu eens aandacht voor vrouwelijke heiligen vanuit dit moederlandse perspectief. Een van de symbolen voor Maria Magdalena is haar toren: symbool van het heilig huwelijk. Voor mij was het een eyeopener te lezen dat de figuur Maria Magdalena met haar lange rode haren voor een deel is opgegaan in de roodharige heilige Barbara die door haar vader in een toren wordt opgesloten (111-3)

Samenvattand: de algemene verdienste van dit boek is dat Selma is in staat geweest een interdisciplinaire methode te ontwikkelen waarin archeologie samenwerkt met kennis van antieke religies en oerchristendom, waarin antropologie en etnologie samenwerken om volksrituelen- en gewoonten te analyseren; waarin archeologie, architectuur, landschapsecologie, geomantie en botanische kennis samenwerken om de inrichting van het landschap verder te ontleden en het tegelijk in de ecologische waarde te laten. Het landschap te genieten.

Een tweede verdienste is dat Selma bewijst op een vernieuwende manier met het symbool om te gaan: de gang van het symbool door moeder- en vaderland naar een nieuwe toekomst te tillen en de universele en mondiale waarde ervan aan te geven. Je moet het symbool niet letterlijk lezen, zegt ze (72). Hiermee draagt zij bij aan de broodnodige ontwikkeling van een nog te vormen symbolisch bewustzijn.

Als derde bewijst Selma dat je op een vernieuwende manier met mythes om kunt gaan: namelijk niet blijven hangen in een verheerlijking van moederlandse mythen en een ontkenning van de vaderlandse bewerking hiervan. Nee, zegt ze: we moeten niet terug naar die godinculturen we moeten verder (125, 126, 134). Maar voordat ze verder gaat heeft Selma wel de oude zwartgemaakte godinculturen in ere hersteld. Zij graaft de godin en haar diepzinnige symbolen letterlijk op uit de inrichting van het landschap.

Wat houdt dit eerherstel in? De kosmos is voor de oude mens een groot vitaal geheel en dat maakt Selma begrijpelijk (63). De oude mens ervaart de kosmische verbondenheid van hemel en aarde, van dood met leven. Doel van leven hier op aarde is achter je plaats in het grote geheel te komen (67, 126). De zielereis is nu nog niet iets negatiefs. Doodgaan is niet eng (69). Er is verbinding tussen leven, dood en wedergeboorte. Hierin werkt Selma helend ook naar de lezer toe. Want zij legt de waarde van het labyrint als inwijdingsweg voor de mens van nu uit. Het lopen van de levenstocht wordt een spannende en avontuurlijke tocht door het zeventvoudig labyrint op weg naar de innerlijke rust en ruimte van het zelf (127). Deze weg loopt via zuivering of purificatie en acceptatie naar verlichting en eenwording. De essentie van deze spirituele weg is dat de ziel contact maakt met de bron en tot volledig bewustzijn van die bron of het zelf komt (128). Dit proces dat geest zich bewust wordt, vindt plaats in het hart. Geest gaat wonen in het hart. Het labyrint kan je helpen -zo stelt Selma- het mannelijke en vrouwelijke, de ratio van het verstand en de intuïtie van de ziel te verbinden (134). Het labyrint is een oeroude weg van verbinding en bewustwording. Het maakt dat je thuis komt in die stille plek in jezelf, de innerlijke ruimte waarin je het sacrale of het goddelijke kunt ontmoeten.

Mét de godin wordt ook weer het sacrale element van het leven in ere hersteld. Dit boek gaat voorbij aan het feminisme dat de verhouding tussen mannen en vrouwen polemiseert en polariseert en zich uitsluitend beperkt tot analyses op materialistisch niveau. Maar ook gaat het boek voorbij aan het zweverige psychologiseren en verheerlijken van het vrouwelijke dat in sommige spirituele kringen usance is. Het nieuwe en degelijke wetenschapsmodel integreert geest, ziel en stof en integreert ook de psychologie. Het gaat vertrekkend vanuit de diepstpsychologie er van uit dat de mensheid een ontwikkeling in bewustzijn doormaakt op

individueel en collectief niveau. Het opent een nieuwe weg naar het spirituele feminisme dat in het teken staat van waardering en balans tussen beide geslachten en dat uitgaat van de sacraliteit van alle leven. In dit boek is er die balans tussen mannelijk en vrouwelijk (126).

Ja, de ontwikkeling of evolutie van het menselijk bewustzijn gaat door. We mogen nu ontdekken dat in de glimlachende sirene of de dubbelstaartige meermin dus geen verleidster maar een wetende schuilgaat. Ja dat zij zelfs een verlosseres (soteira) is. Zij glimlacht want zij weet dat zij het bewustzijn van de mensheid vanuit het paradijs voert naar dualiteit en afgescheidenheid en droogte. Maar vandaar uit leidt zij naar nieuwe eenheid (134, 107). Zij brengt tot inzicht en verlost.

Selma, je bent al weer een nieuw boek aan het schrijven. Om als mensheid die nieuwe eenheid te verwezenlijken ligt er nog een belangrijk terrein voor je bloot: de verbinding van het labyrint met de muziek uit oude culturen. Zang en dans begeleiden daar immers naar hoger bewustzijn. De zeven ommegangen staan symbool voor onze zielereis door de kosmos. Het gaat in zeven tonen langs de zeven planetensferen (35). Dan bereiken wij in de achtste toon of klank een nieuw octaaf en een nieuwe dimensie. Daarna bereiken wij de engelensferen en komen opnieuw in de harmonie der sferen. Selma, jij priesteres van het labyrint dat bestaat uit zeven ommegangen, jij die zelfs de zeven in je eigen naam draagt, jij die met de godin het labyrint weer opnieuw tot leven hebt gebracht, laat het ook blinken en van klanken klinken. Ga ons voor en laat de verdroogde aarde en ons dorre hart tot nieuwe bloei en wasdom komen (108, 135).

Lezing n.a.v. De Glimlach van de Sirene van Slema Sevenhuyzen